Viering 2 augustus 2020
Verhalen uit Genesis (3): Genesis Jacob en de angst

1. welkom en mededelingen
2. lied 275
3. Bemoediging, groet, gebed
4. Genesis 32:23-33
5. lied P 62:1,5
6. Woorden ter overweging
7. lied 894
8. Voorbeden, stil gebed en gebed des Heren
9. Lied 848
10. Wegzending en zegen

Jacob en de angst; begin

Jacob is bang. Jaren geleden heeft hij zijn broer Ezau bedrogen. Uit angst voor de wraak van zijn broer is hij gevlucht. Bij Laban is hij geweest, en daar is hij een welvarend man geworden. Toch blijft het verlangen naar de woonplaats van zijn voorvaderen, en hij besluit uiteindelijk terug te gaan.

Maar hoe dichter hij bij huis komt, hoe banger hij wordt. Hij stuurt boden vooruit, met geschenken. Doodsbenauwd is hij, om oog in oog met zijn broer te staan. Doodsbang dat Esau hem wat aan zal doen. Bijna thuis moet hij de Jabbok oversteken. Zijn bezittingen zijn al aan de overkant. Hij helpt zijn vrouwen en kinderen door het water. Maar zelf blijft hij achter. Zo bang.

Jacob en God

Jacob is bang. Onderweg, zo wordt verteld, heeft hij gebeden, tot de God van zijn voorvaderen. God, jijzelf hebt mij de opdracht gegeven om terug te gaan. Jijzelf hebt mij beloofd dat het me goed zou gaan. En nu zit ik hier, doodsbenauwd. Onderweg heeft hij gebeden, maar als hij bij de Jabbok achterblijft, en als de nacht valt, dan doet hij dat niet meer. Een vertwijfelde man is hij geworden, alleen met zichzelf.

Alleen met jezelf, je kunt niet meer terug en niet meer vooruit. Ik denk dat iedereen in zijn leven zulke momenten doormaakt. Ze horen bij het leven, de hoogtepunten net zo goed als de diepten. Het kan zijn dat je je hele leven bent gedragen door het besef dat er een God is

die met je gaat. Of door de intuïtie dat je er uiteindelijk niet alleen voorstaat. Maar als het leven tegenzit, kan ook dat gevoel wijken. Waar is God nou? Is het waar wat ik altijd heb geloofd?

Jacob aan de Jabbok

Jacob bleef achter, zo staat er in het verhaal, helemaal alleen, en er worstelde iemand met hem totdat de dag aanbrak. Er worstelde iemand met hem. Je vraagt je af wat er gebeurt aan de oever van de Jabbok, en wie het is die daar met Jacob worstelt. Is het Esau die hem de voet dwars zet? Of is het Jacob zelf die vecht met zijn verleden?

Je kunt je er van alles bij voorstellen. Jacob alleen, in de nacht voordat hij Esau zal ontmoeten, de broer die hij heeft bedrogen. En dan komt alles ineens op je af. In het donker kan Jacob zichzelf niet meer ontlopen. Jacob staat oog in oog met zichzelf, en met de vraag wat hij heeft gemaakt van zijn leven.

Vroeg of laat komen er in het leven van een mens zulke momenten. Vroeg of laat zal een mens verantwoordelijkheid moeten nemen voor zijn daden. Onder ogen zien wie je bent, wie je bent geworden. Wat er goed gaat, en wat er is misgegaan. Schuld, spijt maar ook wrok en woede om wat je is aangedaan. Een worsteling is dat.

Voor Jacob ook. De confrontatie met zijn eigen leven is een worsteling met alles wat hij heeft gedaan. Hij heeft de wereld gewonnen. Maar ten koste van wie en wat eigenlijk?

Jacob worstelt met zichzelf, en hij worstelt denk ik ook met God. Een worsteling is het, het geloof dat er een God bestaat die het goede met je voor heeft, en die je niet in de steek laat, wat je ook doet. De worsteling van de twijfel is het. Jacob is in het donker, bij het water, worstelend met zichzelf en met God.

Bij de naam geroepen

En het is prachtig om in het verhaal te lezen dat Jacob het niet wenst op te geven. Hij wenst de strijd uit te vechten, met zichzelf, en met God. Die ander zag dat hij het niet kon winnen, staat er. Toen zei de ander, laat mij gaan, het wordt al dag. Maar Jacob zei, ik laat u niet gaan, tenzij u mij zegent. En de ander vraagt, luidt je naam?

Wie ben jij? Hoe is jouw naam? Jacob is hij. Dat betekent, bedrieger, pootjeslichter, pootjehaker. Zijn naam drukt uit wie hij is: hij heeft zijn broer bedrogen. Aan de basis van alles wat hij heeft, ligt het bedrog. Jacob is zoals zijn naam zegt: een bedrieger.

In de strijd met zichzelf en met God komt Jacob oog in oog met zichzelf te staan. De ander met wie hij worstelt, noemt hem bij zijn naam, Jacob. Die ander wil hem aanzien zoals hij is,

met zijn goede en slechte kanten, met wat er goed is gegaan, en met wat er misging. Hij noemt hem bij de naam.

Maar die ander doet meer. Hij zegt, het is genoeg geweest. Die naam van jou, die is verleden tijd, die doe ik weg, die wis ik uit. Van nu af aan zul je Israël heten, strijder van God. Want je hebt moedig gevochten, en je hebt het gewonnen. Nu kun je naar de overkant.

Oog in oog met God staat Jacob bij het water van de Jabbok. Oog in oog staat hij met zichzelf. Wie is hij? Iemand die vecht met zichzelf en met God, en hij heeft het gewonnen. Een nieuw begin mag hij maken, als een nieuw mens mag hij de dag beginnen. Het werd al ochtend, het werd al licht, staat er. Een waarachtige godservaring.

De naam van God: het geheim

Maar Jacob gaat niet zomaar door het water. Hij wil nog iets weten. Jij, zegt hij tegen zijn strijdmakker, maar wie ben *jij*? Zeg mij hoe jij heet! Ben jij een gezant van de Eeuwige? Ben jij het zelf? Maar hoe is dan jouw naam?

Waarom vraagt Jacob dat? Waarom vragen mensen naar de naam van God? De naam van God, als je die kent, weet je wie God is. Vragen naar de naam van God, dat is vragen naar zekerheid, naar veiligheid. vaste waarheden.

In alle wisselvalligheid van het leven hebben mensen behoefte aan de God die op afroep beschikbaar is. Overvallen worden door vertwijfeling, dat wil je niet. Maar hoe en waar vind je dan in alle vertwijfeling een spoor van God?

Het punt is dat dat nou net niet kan. De naam van God, die mogen mensen nou net niet vragen. Dat is teveel gevraagd.. Hoe zal een sterfelijk mens de God van hemel en aarde bij de naam kunnen noemen? Voor een mens is dat te hoog gegrepen. Wie God is, dat gaat ons kennen te boven. Wij kunnen God niet vastleggen, niet narekenen, niet inpassen in onze redeneringen van wat waar is en wat goed. En dat is lastig voor mensen.

Maar soms, als je het niet verwacht, kan een mens in alle vertwijfeling toch iets van god ervaren. En dat hoeft niet enkel een geruststellende, warme en vreugdevolle ervaring te zijn. Dit verhaal over Jacob laat zien dat er ook juist in de strijd, in de worsteling iets van God te ervaren valt. Misschien is het juist de worsteling zelf, met de vragen en de twijfel, de confrontatie met jezelf, waarin God aan je verschijnt.

De worsteling waarin je dan vervolgens ontdekt dat je sterk genoeg bent om de strijd aan te gaan. En dat je verder mag met je leven, zonder die last van alles wat er misging en wat je allemaal niet wilde. Ook dat is Godservaring.

Jacob noemde die plaats Peniel, staat er. Penee, aangezicht, en el, God. Ik heb oog in oog met God gestaan, en ik ben toch in leven gebleven, zegt hij. En zodra hij bij Peniel het water was overgestoken, zag hij de zon opkomen. Een nieuwe dag, een nieuw leven.

Voorbeden

Trouwe God,
U danken wij voor de momenten op onze weg
Waarop wij daadwerkelijk iets van uw tegenwoordigheid ervaren,
Voor ervaringen van liefde en vriendschap,
Mensen die ons bij de naam roepen, en ons aanzien zoals wij zijn,
Voor de momenten waarop er recht wordt gedaan,
En er iets lijkt te ontstaan van het visioen van het koninkrijk.

Wij bidden voor uw gemeente, wereldwijd en hier in deze dorpen,
In deze tijd waarin de kerk het moeilijk heeft,
En gezocht moet worden naar nieuwe wegen
Om de lofzang gaande te houden en uw woord ter sprake te brengen,
Dat wij elkaar vast willen houden ondanks alles,
Dat wij naar de toekomst willen kijken zonder het verleden tekort te doen.

Wij bidden Heer,
Dat wij oog hebben voor wat van u komt,
Dat wij het geloof niet verliezen in uw trouw, uw aanwezigheid onder ons.
Geef ons open harten, een open geest,
Dat wij ontvankelijk zijn voor elkaar, en voor U,

Wij bidden, Heer,
Voor wie onder ons verdrietig is, en voor wie rouwen,
Voor wie leeft met angst voor de toekomst,
Voor niemand heeft die hem nog bij de naam noemt,
Voor wie denkt dat er niemand is, die haar wil aanzien.
Dat wij elkaar herinneren aan uw naam; dat wij elkaar niet ontbreken,
: